

Nagyenyed.

Csapa- dek összege m m	Megjegyzés
-2-7	borult csendes
5 8	"
0 2	borus "
n	derős "
0 1	kódós "
0 2	"
0 1	borus széles
9 1	" csendes
+3 1	kódósabb

nagyfokú lehülés.
Közli dr. F. D.TÖRÖK BERTALAN.
JÁNOS.és naptárak
ÓK
JÁNOS
ésébenre ügyvédek, bírák
szé Szántó József
frt. 40 kr.képes naptára az
évfolyam ára 1 frt.ptára, az 1890-ik
k. ötödik évfolyami kalendárium,
1890-ik évre hiva-
kr.onanaptár 1890-ro
60 kr.ismerettár számos
életben előforduló
pontos és megbiz-főváros területén
vezetési helyek
Havas Sándor, árabb történelmi dol-
0 kr.7 kötet. A meg-
József. Tévedések
ára 80 kr.hner Luiza nyomán
nyújtja Tatay Karo-évi XVII törvény-
ének napjától kezdve
szteri rendeletekkel
tte, valamint egyéb
ellátta Grünvaldriati utmutatás min-
sére és a közéletben
nyok szerkesztésére,
373 írománypélda-
gyvédek, jegyzők és
Alajos IV-ik pot-
frt.pövid tanulmányok
életéből, két részben,s egyházi beszé-
re, ára 1 frt 40 kr.

esztí Szász Gerő, új

bbfűrészeti eszköz
egy félig elkészített
val együtt fele áronmult évi karácsonyi
azatta.

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizelési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyitlter 8 ora 15 kr.

Ki vegye ki az italmérési jogot?

Nem voltunk valami nagy barátai az italmérési regálejog megváltásának. Egyszer azért mert, e jog a birtokosnak állandó, biztos jövedelmet hozott. Aztán, mert aránylag kevés birtokos adta el, sokkal kevesebb, mint most, midőn a megváltás ki lett mondva. Továbbá, mert ha eladta is, az érték benn maradt az országban s nem kerülhetett ki külföldi börziánerek és bankspekulánsok verthájm kasszájába: S végül, mert nagyon sok embernek adott keresetforrást, majd nem annyira, a hány község volt; sőt az oly városokban, mint Enyed, Abrudbánya, Torda, egész sereg család élt a közös „nemesi jusból.”

Most vége van a régi módi jus gyakorlatnak. A kártalanítási eljárás alá eső ügyek nagy része már le is tárgyalott, Akinek adója többé-kevésbé rendbe volt, aránylag csekély veszteséget szenvedett, sőt a ki elég gondos volt annak idejében jó szerződést kötött, s kellően adóztatni, — ha levonja eddig élvezett jövedelméből az adót, pótdátot és rovatalokat, határozottan jobban jön ki a megváltási összeggel.

Amde most az államnak kell arról gondoskodni, hogy a 200 millió felüli regále kártalanítást tőkénének kamatját, mintegy 9.350.000 frtot, továbbá e kisorsolás után kifizetésre kerülő tőkeösszeget, a tulajdonába került italárulás jövedelméből fedezze, s mert az állam nem csak azért vette ki a tulajdonosok kezéből e jogot, hogy őket a régi nyugta és szerződés irás helyett a kamatszélvények ollozásának könnyebb mesterségére oktassa, hanem hogy magának egy új és eshetőleg bő jövedelmi forrást teremtsen, — a jog lehető legjobb hasznosítása után kell néznie. Ha pusztán a fiskális szempontok és az vezetné az államot, hogy a jövőt ne tekintse s csak a mai nap szükségleteit fedezze. — ebbeli vágyának elérését elég könnyen eszközölheti, mert részben a várható jövedelem, részben a túltermelés folytán

felgyült tömördek szesz kényszerű eladása elég szeszgyárost és nagy borkereskedőt indit arra, hogy az italmérési jog kivételére kedvet kapva, egymásután tegyen bérleti ajánlatokat. A míg a helyes üzérkedés mérsékelt korlátok között marad s csak egy-egy nagyobb város vagy község határára terjedett ki, — feltűnést épen nem okozott, mert hiszen az eddigi gyakorlatnak megfelelt. Amde egyszer csak azt halljuk, hogy egyik másik vármegyében 50—60 községre, sőt az egész megye területére nézve tétettek ajánlatok a szesz italok, bor és sör kimérése és kismértékben való árulási jogának hasznonbérbe vétele végett, — Ez már oly körülmény, mely a gazdaközönseget s a kismértékkel áruló vendéglősöket, kereskedőket, korcsmárosokat s így a fogyasztókat is közelebből érdekli.

Hogyan állott eddig a dolog? Az ital árulási jog bérlo ott vette a szeszt, ahol jutányosabban kapta, attól a gyárostól, aki kedvezőbb feltételek alatt adott hitelre. A bort pedig nagyobb részt a borteremelő vidékek birtokosaitól, részben borkereskedőktől vásárolta. Több hasznonbérlo lévén, a termelők a rozsz kereslet daczára is némi árat tudtak szabhatni boraiknak, míg a bérlo is válogathatott a különböző áru és jellegű borok között, fogyasztó közönsege izlése szerint. — Városokban a polgári jogon korcsmárolók hasonló szabadsággal és tetszésök szerint jártak el.

Most másképen van a dolog. Az állam megkísérelte, hogy első sorban a községeknek, azután vállalkozóknak adja ki hasznonbérbe azon jogot, miszerint a kiméréssel és a kismértékkel való elárulással foglalkozó felektől az italmérési adót beszedhesse. Ezen módozat szerint árulhatott volna mindenki, a ki a törvény szerint árulási jogot szerzett magának s a bérlo csak arra lehet jogosítva, hogy a szesz, bor, sör hektolitere után megállapított adóösszeget beszedhesse. Ily czimen azonban pl. a mi vármegyénkben alig két község vállalkozott a bérbevétele, magán személy pedig

egy sem. Marad tehát a másik módozat t. i. hogy a vállalkozó egyedül jogosittatik fel szesz italok kimérésére és kismértékben való eladására, a midőn tehát az illetőtől függ az, hogy mit és mennyit ádul s az is, hogy kizárólag ő áruljon, vagy — általa meghatározható feltételek alatt — másoknak is engedélyezhesse az árulást.

A pénzügyi közegek részletes nyomozás után összeállították minden egyes községre nézve az elfogyasztott italok mennyiségét s ezek alapján a várható bevételt. Ez képezi a kikiáltási árat, mely sok községben majdnem kétszeresét teszi az azon községbeli kártalanítási tőke 4½% kamatjának, — de általában annál legalább is 10—50 százalékkal magasabb. — Természetesen, mert nemcsak a volt jogtulajdonos jövedelme, hanem a bérlo jövedelmé is számításba veendő, kiket, mint általában látjuk, — a legjobb anyagi eredménnyel a községi lakosság „iszom“ szeretete tartott fenn, gyarapított és tett sokhelyen százezeres urrá. —

Arra azonban nem esküdnék meg, hogy az elfogyasztott italmennyiség, mely a kiirt kikiáltási ár alapjául szolgál, mindenütt pontosan lett volna felvéve s nem szaporodott egy-két nullával a tényleges mennyiség száma, a mi természetes is, mert többé-kevésbé csak hozzávetőleg lehet ezt megállapítani a legjobb nyomozási módozat mellett is. Hanem hát, a ki efféle üzletbe ereszkedik, jól utánna néz e dolognak s ahoz képest tesz igéretet, mert a végén ez is csak gschäft és ennél fogva alku tárgya. Azt láttuk, hogy a községek s a szegényebb vagyonu korcsmárosok sokalták a kívánt összeget s nem vállalkoztak, remélve, hogy olcsóbb árakat kaparíthatnak ki.

Most megmozdult a magy spekuláció s elkezdett számítani. Belátta, hogy az állam nagy követelését és saját, nem kicsinyértékű nyereszkesedési vágyát e téren is csak egy módon lehet kielégíteni: a verseny lehető kizárásával. — S ezt hogyan lehet elérni? úgy hogy nagy területen pl. vagy 200 községben kiveszi a kismértékben való

TÁRCZA.

Hadi képek.

A helység tábor.*
(Vége.)

Most kezdődik az alantos századtisztek és tiszt-helyettesek buzgó működése. Már jobban megemázhathatnak ha egyszer csontig áztak; még ők nem gondolnak saját hajlékukra, nem egyszer végig czammognak a feneketlen sáros utcákon, itt utba igazítják a lábfejös maradozókat, ott igazságot tesznek a kötekedő polgárok és katonák között, itt fegyelemre intik a legénységet, ott a keresztutnál a fészter kapujára vörös krétával feliratják, hogy: 4. szakasz, 12. század stb.; most utána járnak, hogy az emberek előbb fegyveröket hozzák rendbe és csak azután foglalkozzanak saját becses személyükkel, megnézik, hogy lehet-e mindenütt főzni, és így átázva, kifáradva fogadják a pajtáság vezetőknak a tizedeseknek jelentéseit: „Jelentem alázatosan, hogy mindnyájan megvagyunk; a szállások mindenütt rendben vannak; a legénység most veszi át a húst és hozzá fog a főzéshez.”

No, hála Istennek! Most gyertünk jelenteni a századoshoz, azután keressük fel saját szállásunkat. Le a vizes ruhával! János a tiszt szolga már kézhez adja a száraz ruhát, melyet ő a bőrtáskában hozott. „Hááh! — Most pedig János, zabot a csizmába, ha ugyan kap. és fűlnél fogva valami meleg helyre akaszsa — márt

*) Mutatvány: „A mi hadseregünk“ cz. műből.

t. i. a csizmát! — mert kölömben holnap fel nem húzhatom; azután jól bekenje zsiradékkal! érti? — „Jenis értem, hadnagy ur!” — és végre a százados az ő tisztjeivel bókáig érő sáron és pocsolyán át a templom melletti kocsmá felé tart, hol mind a tisztiek, egy jó falatot várva, gyülekeznek.

Hanem ez a mi élmező tisztünk derék ember! Hogy és mikép csinálja, senkisémet tudja, de mindent elvégz. Alig hogy az ezred bevonult, már nyomban megérkezett ő is. Elő ő maga hasig sáros paripáján, — szegény pára, akár egy átázott Hiób — utána a kocsi-ozlop. Az ozlop élén a század löszerkocsik (az ellenségnek még se hire, se hamva, hát kivételesen az útközet-kocsikat is a máh havonathoz osztották), azután a tizfődeles kocsi a tisztiek váravárt ládáival és végül az eleség kocsi. Ezek mind tele vannak, mert a vidék már nagyon meg van csapolva, eleséget vásárolni már nem lehetne, mert a hol ennyi a vevő, nagyon drága volna és aztán már nincs is elegendő élelmiszer. Ez okból már „had tápot“ szállítanak a csapat után. És ez az arany ember alig hogy a faluba ért, már tudta, hogy merre irányítsa a zászlóaljnak markotányosait és husszállító kocsi-jait, hogy minden ember üstjében csakbamar rotyoghat a gulyás, mert a mint a tizedes jelentéséből hallottuk, a hus már ki van osztva.

És míg ez egyfelől el volt rendezve, a „vonattelep“ az élmező tiszt rendelkezése szerint egy pillanat alatt felvonult a templom előtti szabad téren: a löszter a temető felé a tűzveszély miatt, a pénztárkocsi az állomás-orség mellé, ide a fődeles, oda az eleség kocsi, és mind szépen egy vonalba igazodva. Gyorsan kifogni! és

alig telt el egy fél óra, a lovak szerte a fészter alatt és az istállóban a kocsiok (hajtókatonák) csutakolása alatt nyihogtak és mivel a kincstári lótag még be nem érkezett, addig is fogaikat egy kicsit a szállásgazda takarmányán koptatják, a mely persze csak úgy véletlenül a legénység kezébe került. — És terhes szolgálatainak mozgalmá között az élmező tiszt még azt is megtette, a miről az előbb érkezők mind megelégedtek, t. i. a vendéglőben „66 tiszt számára jó ebédet rendelt; egy teríték ára 1 frt. 20 kr.; esti 6 órakor, de pontosan.“ Csak 66 számára, mert ez az arany ember miudjárt tudta, hogy a „a többi 16 úgy se jöjné, mert ők a századnál főzetnek.”

Az ezred tegnap délután így a lucskos esőből száraz földel alá jutott és a nehéz menet fáradalmi, a czudar idő miatti boszankodás, a fegyvertisztogatás, bakancs foltozás, ruhaszárítás után, mit sem törődve a holnapi nap sorsával, álomba szenderült — pihent. Csak a lovak nem aludtak és még sokká dörömböltek a szokatlan istállóban; egy böles hajtókatoná ezt úgy magyarázta, hogy már nagyon vének. Hisz az öreg emberek se tudnak aludni, ezek a lovak pedig — nem néztem a fogát, de bizonyosan már a lissai tengeri csatában huzták a löszerkocsikat. Szájas közvitéz ur épen a falu déli kijáratához a laktábororséghez jutott. Persze hogy dörömgött. „Már most mondja meg nekem valaki, hogy mire való ez a laktábororség? Mintha bizony elipóná valaki ezt a gyönyörűséges ezredet!” —

Hajnamban meg a kakas sem kukorékolt, Szájas megkapta a felvilágosítást. Egy lovas küldöncz jön a faluba, parancot hoz az ezred parancsnoknak. „Menjen

árulás jogát s ennél fogva minden koresmárost kereskedőt, vendéglőst, gráciájától teszen függővé, sőt a borkereskedőket s még a termelőket is. — Hogyan? Egyszerű a dolog. — Egész Alsófehérmegye területén pl. egy egyén vagy egy konsorzium teszen ajánlatot. Ha megnyeri, feltétlenül csak annak van joga árulni és ellátni a községet borral, sörrrel, pálinkával. Egy kereskedő sem adhat el egy pohár snapszot, egy kurta koresmáros sem árulhat egy liter bort s a fehérvári sétátér vagy az enyedi „Két hatyu“ bérlője nem adhat egy pohár sört az ő engedélye nélkül. Engedélyt pedig nem szokás ingyen adni, mert az illetőnek is drágán kell megfizetni, s hogy e fizetést teljesítse és nyereséget is rakhasson zsebre, még drágábban kell, hogy osztogassa a a tőle függő vendéglősöknek, koresmárosoknak az engedélyt. Kikötheti, igen természetesen, azt is, hogy szeszt, bort, sört tőle vegyenek, sőt az italok eladásának módozatába és árának megállapításába való beleszólást is biztosíthatja magának. Valamint az általa termelt szesznek, úgy az ő pinczéből kikerülő bornak árát is megszabhatja vevőivel szemben, mert ezeket az ő készletéből való vételre kötelezheti, igen természetesen a bortermelőknél is ő szabhatja meg az eladási árakat, miután verseny hiányában a főbérlőn kívül kevés ember fog tőlük vásárolni, s ilyen formán a főbérlő a termelővel és fogyasztóval szemben egyaránt fölényben lesz. Valjon helyes és jó eredményű lesz e ez? Nem, mert végül sem az állam, sem a közönség nem fog nyerni s ha kormányunk nem volna eléggé óvatos az ily kísérletekkel szemben, könnyen a II-ik András király ismaelitáinak és XV-dik Lajos főbérlőinek története fog ismétlődni.

„Leben und leben lassen“! ezt az elvet kell megtartani. Az állam elégedjék meg azzal a nyereséggel, mely a regále jognak magához váltása folytán busásan térül meg. Hiszen akárhány község van vármegyénkben is olyan, a hol egy krajczár megtérítést sem fog adni azon a czímen, mert 1886. évig nem fizettek, italárulási jövedelem után u. n. tőkekamat és járadék adó. Szabjon elfogadható összeget a községek s különösen a rendkívül sokat vesztett városok részére úgy, hogy aak némi jövedelmet biztosíthassanak maguknak s ne legyenek kénytelenek új meg új rovattal vetni ki eléggé terhelt s viszonzásul mit sem nyerő lakosságaikra. A községek pedig vessenek jól számot az új helyzettel, tanulmányozzák ha eddig

csak a Szájas, mutassa meg e küldöncnek az ezredes ur szállását! „Látod Szájas fiam, mégeem olyan haszontalan az a laktáborország, a mint gondoltad. Hogy és mikor találtá volna meg ez az igazán küldönc a tekervényes faluban, a girbe görbe árkos utcákon koromsótát éjszakán az ezredparancsnokot! A küldönc parancsot hozott a további menetelre. Halga! — fujják az „ébrésztől“. — Hej, de élesen szól ma a kürtje, színtutgy fáj a hangja, a mint az állomásorségen megszólal és az erős levegőn át tova terjed, mindenütt felöltve az édes álomból. Most a falu másik szélén, most itt, majd ott szóval meg ugyanaaz a jel, mintha egymásnak felelnének; hallod az a 2. zászlóalj kürtje, persze hogy ez az utolsó, — ismerem a buta kürtöset.

A falu kezd elevenedni; a loápolók vedrekben vizet hordanak a lovaknak, hogy a viz, mialatt a lovak esznek, egy kissé „megáljon“, mert különben megkehesednek a lovak. — A kémények füstölni kezdenek; lózik a reggelit, théát, levest vagy kávé. Az őrmester ur egy kamrajtó nyílásán dugja ki álmosan kémlelő fejét; „ejnye azt a antikopogójár, bizony még mindig esik!“ A kutágas körül meztelen felső testtel tologának az emberek. Teli veszik a szájukat vízzel, a szájból a csurgóra tartott kézbe eresztik, és így mossák meg az arcot, nyakat és mellét. Tessék másképp próbálni, ha nincs mosdótál, a háboruban Julius Caesar is így mosakodott. — Az orvosok századtól századhoz sietnek betegszemlére Hála Istennek! Nincs. Csak Szájas barátunk panaszkodik tügy fáj a hasa. Az nem baj, majd menetközden elmulik. — A szakaszparancsnokok is talpon vannak. Házzól házzá járnak. Ha valamely szálláadó gazdának panaszja van vendégei ellen, tessék előadni, most itt az alkalom. De senkiesem panaszodik. A százados kilép az ő lakása elé — vagy hát ne szépítsük a dolgot — azon bódé élé, melyben az éjet töltötte; hát hol van Török

nem tették, a mérsékelt fogyasztási viszonyokat s azt, hogy némi jövedelem és pontos fizetés biztosítása mellett miként hasznosíthatnák e jövedelmi forrást oly módon, hogy a lakosság egészséges, mérsékelt áru, nem hamisított pálinkát és nem misztifikált, pancs bort kaphasson, és vagy vegyék ki maguk az italárulási jogot, vagy gondoskodjanak oly bérlőről, ki képes lesz, kellő ellenőrs mellett, az igényeknek tisztességesen megfelelni. Mi meg vagyunk győződve, hogy a községek, ha a haszonbért nem túlesigázott követelés mellett veszik ki, mind maguknak, mind a közönségnek hasznos szereznek az által, hogy a nagy monopoliumpok uralmának bekövetkezését meggátolják.

EMKE.

— Igazgató választmányi gyűlés. —

Két napig tartott a nagy tárgysorozat következtében a folyó hó 12-ki havi rendes választmányi gyűlés, melyre a vidékről is nagyszámúban jelentek meg. A tanácskozási személyesen maga gróf Bethlen Gábor elnök vezette.

Elnök a gyűlést megnyitván, bejelenté Roman Miron metropolita választást, mely fölött a gyűlés napirendre tér. Ugyanez elnök bejelenté az Erdélyi Pinczeegyletről felmerült híreket, melyről Bartha Miklós jelenlevő alelnök megnyugtató felvilágosítások ad, a mi magát a pincze egylet üzemét illeti. E kérdés kapcsán választmány, az egyesület általános vagyoni érdekeinek kérdése merülvén, föl ismételtén megbizta a direktoriumot, az a tekintetben való örködéssel s miután az új egyleti érvel szabály szerint a direktorium újra szervezendő, egyhangulag ujjelag megválasztatnak a megelőző évi tagok u. m.: Biró Béla, dr. Felméry Lajos és Sigmond Dezső.

A főtitkári havi jelentés azuttal kiválóan nagyobb terjedelmű volt. Kiemelte, hogy nagyobb ügyforgalom mint a lefolyt hóban, az egyesület megalkulása óta nem volt. Grof Bethlen Gábor elnök két hétig Kolozsvárt tartózkodván, megmozgattak az összes függő bizottságok, visszamenőleg ellátott minden legkisebb függő ügy Merza Lajos főpénztáros jelentés szerint a lefolyt hóban az egyesület bevétele 2628 frt 91 kr. volt, összes vagyon október 31-én 435 763 forint 28 kr.

Bartha Miklós a székely kitelepitő szakosztály előadója teszi meg jelentését.

A gyűlés majdnem 2 órán át hallgatta végig és tárgyalta a nagyszámú előadó munkálatait, melynek alapján a birtok igazgatására és kitelepités végrehajtására gr. Kun Keesárd elnökölte és Bartha Miklós alelnökölte alatt egyhangulag megválasztott egy állandó Intéző Bizottság melynek tagjai: Horváth Gyula alelnök, Vörös Sándor gazdasági akadémiai igazgató, Gáffi Sándor jászágazgató, Sándor Lajos főszolgabíró, K. Sándor József kir. közjegyző, Jakabb Mózes algyógyi ref. lelkész. Az Intéző-Bizottság egy erdészrel, egy mérnökkel és egy építésszel fogja magát kiegészíteni.

ur? biz ő nagy bajban van. Hiába kötötte tegnap az ő eszímáját Jánosnak a lelkére; nem bírja felhuzni azt az átkozott összezsugorodott eszimat. Itt jön a doktor, magatudós ember, adjon valami okos tanácsot e eszima nyavalyához! — Kérem hisz ez nagyon egyszerű. Gyujtsai meg egy kis papírszeletet. Tedd bele a eszímába. Hadd éjjen el végig — nem a eszima, hanem a papitos. A melegség megritkítja a eszima bels ejében levő légoszlopot, a külső légnomás erősebb és a eszima aerotatika elmélete szetint pneumatikus nyomással a lábra jut. — „Hogy az ördög...“ persze könnyű nevetni a más baján de biz a eszima csak nem hajlott az aerostatikus elméletre és nem ment a lábra

Sorakozó! — Mint a hangyaboly, mindenki szét-rebben és megint összegyülekezik. Látszólag zürzavaros mozgalom, kiabálás és vezényező; sietség és kapkodás; itt az altiszt már felolvassa a szakasz névlajstromát, ott a késedelmezőt egy kacskaringos káromkodással nógatja; a szakaszok együtt állanak. A szakaszparancsnokok beadják a jelentést; a századosok komoly, nyugodt arccal tekintik át századjaikat; most egy szakasz kísérete mellett előhozák a zászlót és ünnepélyesen fogadják; utójára vonulnak az őrségek és a zászlóaljok „alakuló helyeikről“ nem az általános riadó tőre vonulnak, hanem mindegyik a legrövidebb utón önállóan kivonul a helységről és így egy alkalmas ponton a menet őszlopokba sorakozik.

Még néhány perc és a falu megint olyan csendes mint azelőtt; az asszony népség soká szellem kíséri a távozókat, a gazdák pedig fejé óválya nézik a takarmánykiszárat, egy kicsit „hm“ dünyögnek, de hát most legalább tudják, hogy milyen a „helységi-tábor“ és a „szoros laktábor“.

Talán a nyájas olvasó is.

Ezzel a kitelepitési akció tényleg megindított s a választmány a birtok jövedelme terhére az EMKE pénztáránál számlát nyitván, 2155 frt. beruházási összeg azonnal folyósított is. s Bartha Miklós és K. Sándor József Algyógyra való kiszállításra kötetek föl: az alapítványi birtoknak, rendszeres leltár melletti felvételre, továbbá a házber-szerződése megkötéséről, felmondására és megújítására, a tiszt és számtartó szerződésének megállapítására s minden felmerülő gazdasági folyó kérdések elintézésére stb.

IRODALOM.

Vasuti Kalauz ezimel új zsebrétű menetrendkönyv került ki a Franklin-társulat nyomdájából, mely a magyar szent korona területén létező összes vasutak téli menetrendjét tartalmazza s pedig mindazon változtatásokkal, melyek a vonatok közlekedése körül ez évi november 1-ig előfordultak. A Vasuti Kalauz valóban hiányt pótol, mert különösen a zóna-tarifá életbeléptetése óta az utazó közönség minduntalan jut abba a helyzetbe, hogy egy könnyen kezelhető olcsó zsebrétű menetrendkönyv szükségét érezze. A Vasuti Kalauz össze nem tévesztendő az „Utmutató, című menetrendkönyvvel, melynek ára 50 kr. A Vasuti Kalauz csinos kiállítása, ezélszerű beosztása s zsebben hordható voltánál fogva minden eddigi hason tartalmu, hazánkban nagy mérvben elterjedt külföldi vállalatot felülmul. Ara darabonként (16 ivnyi tartalommal) csak 16 kr. oly hallatlan olcsó ár, melyen ily könyv eddig a magyar közönség kezébe még nem került s valóban zónáinak nevezhető. A fővárosi helyi érdekű vasutak forgalma a könyv elején külön csoportosított. Vasuti Kalauz a szokásos összes elárúsító helyeken kapható s a kiadóhivatalban (Budapest VII. Erzsébet-körút 27. sz.) megrendelhető.

„Paraszok“ ezim alatt kisfalusi történetekből Lengyel Sándor 10–12 ivre terjedő kötetet rendez saját alá. Egyszerű, apró mesék, mint a milyen egyszerűek maguk az emberek is, a kik azokból szólnak és azokban mozognak. Havasi vadvirágok, miket letépett hogy nyujtsa azoknak, kik szeretik a virágot, ha mindjárt nem nőtt is üveggházban. Történetek oláhparasztról; poézis havasi kunyhóból, mesék egyszerű emberek hűségéről, szerelméről, gyűlöletéről... Mesék emberekről, kik között bölcsője ringott, kiket ismer és szeret... A könyv jövő évi január hó folyamán jelenik meg. Előfizetési ára. 1 frt; bolti ára: 1 frt 40 kr. Flőfizetési pénzek december hó utoljájáig Kolozsvárra szerző czímére (Linczege-utca 3. szám) kéretnek.

A Technologiai lapok Műszaki és ipari szakfolyóirat, Szerkesztői és kiadói Táborzski Ottó a m. kir. technologiai iparmuzeum igazgatója. Megjelenik havonként kétszer. Előfizetési ára egyévre 5 frt. Hogy mily kiváló szolgálatot tenet e lap iparosainknak, elég legyen 20. Zámának tartalomjegyzékét közölnünk: Kiessling és Co. gépek és transzformátorok. Új petroleum retortáék. A hintakocsik szerkesztése. A sör jövőjének megvizsgálása. Apró közlemények Műszaki és ipari szemle. Szabadalmi ügyek, ezek között következők talál mányok leírása tekeresrugós matráz. Merítés tintatartó. Magától megereszkedő fék állatok bekötésére, Javitatt görög koresolyák. Kaszákon főtt újítások. Földparhanyító. Levegő fűtással hajított hajó, lefektethető vasfal árvíz ellen. Kávétörsés. A britékon az europa iparkiallítások naptára. pályázatok és árjeltesek naptára. Hirdetések A legtöbb közleményt képekvilágosítják fel. Ajánljuk iparos köreink pártolásába

Naptárak A régi és valódi közhasznú Erdélyi Képes Naptár az 1890-ik közönséges évre. 31-ik évfolyan Különös, tekintettel a vásárok hibátlan kiadására 23 képpel. Ára 30 kr. Tartalma/ Az 1890-ki naptár esillagazati és kortani része Katholikus protestáns, görög-orosz és izraelita naptár. A nap és hold kelte és nyugta. Időjárás Herschel szer. Bolygók járása. Hold fényváltozásai. A felséges uralkodóház. Százéves naptár. Legteljesebb betű rendes névnap-mutató. A Rudolf trónörököséről. Csak még egyszer. Költemény) Mikos Kelemen életrajza. Egy új világsudá. Az északi sarkvidék az óz. Az oláh-kről. A pusztá (Alföld) Életigazságok. Nép dalok. A drótos tót. A kolibri. A három böles. Mindeu nehéz utat meggyőz az akarat. A szabadban. (Költemény.) Az eltörött korsó. Emléklapok. Mulattató: Szarvas a kaszás-lébeu, krónikás adoma. Nehéz Katot tánczba vinni. Adomák Vadászati és halászati tilalmak. Az állatok betegségére való szavatosság A métermérték. Bélyegekről, Vasuti zónatarifa Napóra időjelzése és déli középző állása. Az egyfogatú és kétfogatú bércokcsik díja Kolozsvárt. Pénzemetek össze hasonlító táblázat az összes osztr és magyar sorsjegyek húsznapjait az 1890 évbén. Kamatszámítás mutató tábla. Cselébért és árendát mutató tábla. Kolozsvár tüjzjelző. Az erdélyrészi és szilágymegyer vásárok betűrendben s hónapok és napok szerint. Hirdetések. Irodal Fali Naptár az 1890-ik közönséges. Ára 30 kr. Tartalma: Katholikus, protestáns, görög-orosz és izraelita naptár. Az erdélyi részek és Szilágymegye törvényeszték és közigazgatási felosztása. Vasuti zónatarifa. Lávratározási díjak. Idegen pénzemetek összehasonlítása. Kamatszámítás mutató tábla. Sorsjegy-huzások az 1890 évbén. Bélyegilletékek. Kolozsvári tüjzjelző.

„A mi hadseregünk. A z osztrák magyar monarchia népei fegyverben és zászlók alatt.“ E czímen jelent meg Danzer Alfons szerkesztésében Szécsi Mór, Bankalari Gusztáv és Rieger Ferencz közreműködésével egy kiváló munka, mely a mai hadsereget és honvédséget és annak tiszti karát a legrészletesebben, különböző szervezetében működésében és hivatásában ismerteti legrokonoszevőbb módon. A mű külső kiállítása isdiszes, 11 színnyomatu kép és 130 ábra járulván a szöveghez. Az 588 nagy lapra terjedő mű ára 6 frt: Ajánljuk olvasóink különösen a Kaszinok figyelmébe Megrendelhető Vokál János könyvkereskepeében.

VEGYES HIREK.

— Megyénk közigazgatási bizottsága folyó hó 30-án rendkívüli közgyűlést tart. A tisztújítás valószínűleg december 12-én lesz; e felett a rendkívüli közgyűlés fog határozni.

— Néhai br. Kemény István és neje br. Bánffy Katalin földi részeinek végleges elhelyezése az új sáládi sírboltba Csombordon folyó hó 12-én történt csalátagok részvéte mellett. Főtiszt: Szász Domokos ev. ref. püspök tartott imát.

nagy közö
vel mulato
Kálmánné
Paffy Ma
ségeel en
érdékében
—
tartott gy
Török Ber
tést. Részt
tanácsos a
moltakról,
rált. Nagy
közti hegy
uj uton. A
rosz idő m
be megy s
jelentése s
kedvezőle
vértas. (H
esetben fo
latnán 23
és 20 n
kórhaban
alatt mar
a fogháza
mányukak
—
mia dalk
zölte. A
gáda a
—
mokat h
lott be.
fedve, az
—
egyházm
fogja u
meghívó
jaihoz n
—
szor M.
ember i
bíróról,
Hát'err
a maga
pl. az
ereszen
5 én ta
des“ (U
—
hog
miatt „
től stb.
tében g
tározott
hogy a
kötölt
hetnék
gábiró
helyett
tovább
gálatot
épen s
kivánj
tassan
—
szolgá
termés
magya
tagján
részin
elemz
lajvisz
terme
czukor
időjár
zett n
400—
—
város
föihiv
bérbe
adóh
anny
ból f
évre
—
Gyur
talán
rago
és to
—
és b

indította s
az EMKE
házi összeg
K. Sándor
: az alapít-
vételre, tovább
mondására és
désének meg
folyó kérdések

nkony került ki
ar szent korona
almazza s pedig
zökése körül ez
valóban hiányt
etése óta az utazó
gy könnyen kezel-
zze. A Vasuti Ka-
menetrendkönyvvel,
llitása, ezelszerű
den eddigi hason-
li vállalatot felül-
16 kr. oly hallat-
zóság kezébe meg-
árosi helyi érdekü
tott. Vasuti Kalauz
kiadóhivatalban
delhető.

sköl L e n g y e l
tő ala. Egyszerű,
emberek is, a kik
vadvirágok, miket
ngot, ha mindjárt
ról, pozis havasi
szerelméről, gyűlö-
lje ringott, kiket
folyaman jelenik
Flóizetesi penzek
e (Linczeg-utca 3.

sakfolyóirat, Szer-
logiai iparmúzeum
szetési ára egyévre
iparosainknak, elég
k: Kiessling és Co.
ő. A hintakocsik
közlemények Mü-
között következő talat
tintartartó. Magától
gő koresolyák. Ka-
atással hajtott hűj,
oritekön az európa
naptára. Hirdetések
ljk iparos köréink

r é l y i K é p e s
évfolyan Különös,
el. Ára 30 kr. Tar-
része Katholikus
nap és hold kelte és
Hold fényváltozásai.
jesebb betű rendez-
meg egyszerű. Költe-
gdi. Az északi sark-
letigazságok. Nép-
Minden nehézet utat
Az előírt korszó.
kronikás adoma.
s halászati tilalmak.
ermérték. Bélyegekről,
spicó állása. Az egy-
Pénzemetek össze-
rsjegyek húsznapjai
elébábért és arénat
zi és szilágymegyer
t. Hirdetések
zónságes. Ára 30 kr.
rosz és izraelita nap-
széki és közigazgatási
Idegen pénzemetek
Sorsjegy-húzások az

magyar monar-
zlók alatt." E
résében Szécsi Mór,
désével egy kiváló
és annak tisztai karát
akódásában és hivata-
n külső kiállítás is-
lvan a szöveghez. Az
nkolrasaink különösen
János. Könyvkeres-

zottsága folyó hó
szújítás valószínű-
nkívüli közgyűlés

án és neje br.
ges elhelyezése az
hó 12-én történt
Szász Domokos ev.

— A folyó hó 9-én tartott állérestélyre nem nagy közönség gyűlt össze mely azonban ritka jó kedvvel mulatott éjjel után 2 óráig. Részt vett br. Kemény Kálmán és méltósága is a br. Kemény baronessék és Palfy Marie rokonaival. Munkácsy vendéglős szíves készsággal engedte át és rendezte be termet a jó ékonycél érdekében, mit elismeréssel kell feljegyeznünk.

— A közigazgatási bizottság folyó hó 13-n megtartott gyűlésén Csató J. alispán hivatalos távollétében Török Bertalan főjegyző tette meg a közigazgatási jelentést. Részletesebb előterjesztést tett Papp György p. ü. tanácsos a pénzügyről, Tóth Miklós árvaszéki elnök a gyámoltakról, Nádasy V. kir. ép. hiv. főnök az utakról referált. Nagyobb munkálatok folynak a Gabud és Csekelaka közti hegytető levágásainál, a háportoni uton, a csesztői új uton, Alsó-Gáldnál a patak medréből kiemelt uton. A rossz idő miatt a teljesített utmunka sok helyen voszódob meg s újabb munkát igényel. Dr. Magyar K. főorvos jelentése szerint október havában az egészségügyi állapot kedvezőtlen volt, a kedvezőtlen időjárás miatt. Vörheny, vérhas. (Ponor. Remete és Veresegyháza községekben 177 esetben fordult elő, 13 halállal végződött. Kányaró (Zalatnán 23 esetből 5 halállal) A 4 r. t. városban 20 férfi és 20 nő halt el, 8-al több, mint szeptemberben. A m. körházban 76 beteg ápolatott, 1 meghalt, 44 ápolás alatt maradt. Csiky László kir. ügyész jelentése szerint a fogházak állapota rendez. Azután a fegyvetni választmányuk s délután az érdései albizottságnak volt gyűlése.

— Dr. Kovács Ödön theol. professort az akadémia dalkara névnapja alkalmából f. hó 15-én este üdvözölte. A közszeretben élő tanár barátságos estélyen fogadta a tisztelgőket.

— Az első erősebb fagy, mely meglehetősen nyomokat hagyott a növényzetben, f. hó 16 ra viráddalag állott be. A „Pilis” s a magasabb csucok hóval vannak fedve, az időjárás körülben kellemes derült.

— Egyházmegyei közgyűlés. A nagyenyedi ref. egyházmegye őszi közgyűlést folyó november hó 25 én fogja megtartani Felvinczen. Ezen közgyűlésre szóló meghívókat nr. Hegedűs Lajos esperes a közgyűlés tagjaihoz november 14 éről küldötte meg.

— A denunciansok. Egyszer Zalathnáról, más-szor M.-Igenből stb. ezimezve szokott egyik másik uri ember írni a kolozsvári lapoknak Köblös Miklós főszo-lgábiróról, elnevezvén dákorománnak, hazaárulónak stb. Hat'erről majd teszen és tett is már a főszo-lgábiró ur a maga útján. De hogy oly aljas legyen az illető, hogy pl. az „Erdélyi Híradó”-ban vármegyéükről olyan híreket ereszten valággá, miszerint a megyebizottsági tagok f. hó 5 én tartott választásánál a magyarsággal való „vetélke-dés” (!) folytán az „oláhság” győzedelmeskedett volna — hogy a „m. igeni járásban” a magyarság a főszo-lgábiró miatt „tüntetőleg” vis-zsa tartotta volna magát a szavazás-tól stb. s csak azért, hogy egy tisztességes férfi becsü-le-tében gázoljon személyes bosszúvágyból, ez ellen a leg-ha. tározottabban tiltakoznunk kell s valóban csudálkozunk, hogy akad lap, mely — pl. a m. bizottsági tagok általunk közölt névsorából is az ellenkezőről könnyen meggyőző-d-hetünk, s mégis egy újabb támadást enged meg a főszo-lgábiró ellen s ráadásul Bakcsi Eudre erélyes és buzgó helyettes közs. bírő ellen, csak azért, mert nem lehet tovább tűrni a felülgesszett előjáró visszaöléseit s viz-s-gálatot kért M.-Igen község érdekében, mi aztán nem épen szép dolgokat derített ki. A sajtó tekintélye meg kívánja, hogy az ilyen denunciansok pellengére állit-tassanak.

— Cukorpróba. A nagyenyedi tanács jó szol-gálatot tett a gazdáknak, midőn a határ különböző természetű és fekvésű földjein termett cukorrépából a magyar cukoripar részvénytársaság egyik igazgatósági tagjának jelenlétében a kiszedéskor mustrát vett s azokat részint Kolozsvárt, részint Bécsben elemeltette. A vegy-elemzés teljes bizonyítékot szolgáltat az iránt, hogy a ta-lajviszonyok Nagyenyeden s nagy alözínűséggel a répa-termelésre alkalmas többi erdélyrezi területen is a cukorrépa termelésre még az ideighez hasonló abnormis időjárási viszonyok közt is rendkívül kedvezők. Az elem-zett mustrák 14-től 19-ig polariválnak s az egyes répák 400—500 gramm súlynak.

— Az adózó közönség figyelmébe. Nagyenyed város adóhivatala egy általa kiadott „Hirdetményében” föl-hívja mindazon háztulajdonosokat kiknek házaik vannak bérbe, hogy házbérlőjükhöz e hó 25-éig a városi adóhivatalnál az ott ingyen kapandó nyomtatványon annyival is inkább valják be, mivel azontul azok hivatal-ból fognak megállapítani s a szerint fog az adó három évre kivettetni.

— Ha az ember igen sokat tud. Grófné: Gyuri! miért nem porozta ki a szőnyegemet? Eppen! talán bizony, hogy a felszálló porból néhány millió ragadó gomba, uszon a gyomromba, vagy tódögümkort és torok penészt kapjak!

— Meghívó. A nagyenyedi iparos ifjusági önképző és betegsegélyző egylete, folyó hó 30-án, a régi városház

disztermében, táncszal egybekötött dalestélyt rendez-saját pönztára javára, melyre a n. é. közönséget tisztelet-tel meghívja a rendező bizottság.

— Mindig elégedetlen. Idegen: „No mint hallom nagyon jól ütött ki az idén a burgonya termés. Most már csak meg lesz kend elégedve?” Földműves: „meg, meg, de az a baj, hogy most már nincs rothadt krumplink a disznók számára.”

— Virágnyelv. A táncszosz ki helyére kisérve tánczosnéjét: „Ugy veszem észre, hogy ön szereti a keringőt. „Igen nagysád, a bolondulásig!” „Akkor miért nem tanulja meg!”

— A jövő évi keresmárolási jog. Alsófehér-megye 180 községéből 100-nál több községben biztosítva van az által, hogy a legtöbb esetben maguk a községek biztosítottak az állam részére az eddigi jövedelemnek megfelelő vagy azt felül is haladó bevételt. Ez eddig jó volna, de az nem jól van s nagy és méltó aggodalomra méltán szolgáltat okot, hogy számos község s köztük a közművelődés és előhaladás központjai a városok és tan-intézetek a ministeri szigorú elbírálás következtében ed-dig élvezett jövedelmükben nagy visszaesést szenvednek. E károsodást talán mérsékelni lehetne, ha a kinstár nem feszítne túl az igényeket, a városok pedig nem ri-adóának vissza a várható nehézségektől, s megadva a méltányosan megadható, maguk számára biztosítanak a bárletet s annak lehető előnyeit is: A tárgy megérdemli hogy a városi tanácsok esetleg szakemberek bevonásával is. tüzetesen s behatóan foglalkozzanak vele.

CSARNOK. Uralkodók találkája.

A „Közérdek” saját külön tudósítojától.

Konstantinápoly, 1889. november hó 6-án.

A fényes porta küszöbén írom megígért tudósítá-somat. A sok látványosságtól, keleti pompától és rizská-sás birka hústól még most is szédül a fejem.

A tengeri utat minden baj nélkül tettük meg csupán Orloff Asinov kollégámnak emelygett olykor-olykor a gyomra, de a vu ki ismét rendbe hozta.

Trikupisz ur szíves közben járásával sikerült a konsantinápolyi ünnepekhez is szabad jegyet kapnom. A „Közérdek” által küldött utiköltséget a konstantinápolyi hódoló derviseknek ajándékoztam, mivel én egész Buda-pestig a német császári udvar vendége leszek.* E nem miundennapi kitüntetésben Bismark Herbert ur részesi-tett, a miért multkori tudósításomban olyan rokonsze-vesen mutattam be a nagyenyedi publikumnak. Orloff asinov kollégámat eme kitüntetésem büszkült haragra lobbantotta s miután egész idő alatt feltűnő mellőzetés-ben részesült, — bujjában csak úgy öntötte magába a vutkit, minek az lett a következménye, hogy „De i i r i u m t r e m e n s b e” esett, a török konstáblerekkel hajba kapott és badarabbnál badarabb táviratokat küldöz-getett lapjának, — végre is a bolondok házába kellett szállítani, hol jelenleg egy pár örvöngő dervissel járja a k ö l ö t .

A német császárt a Bosphorus szépsége anyyira el ragadta, hogy minden öt percbezen táviratozott az öreg Bismarknak.

A mint Dolma-Bagcséba érkeztünk, a Nagy ur ra-gyogó káftánban fényes környezetből körül véve, már vá-rakozott reénk. A német császárt kiszálláskor előkelő fejbőlintással és többszörös kezszoritással üdvözölte. Hen-rik herceget egy valódi török cigarettával kínálta meg az öreg Bismark alter egojától a kis Herberttől pedig azt kérdezte, hogy mikor szándékozik megnoösiüni? stb. A Nagy ur látható türelmetlenséggel tekintgetett a ki-kötő felé, roppant kíváncsisággal várta a császárné par-ta lépését, — s midőn a deli császárné kiszált — a fakép-nél hagyta magas vendégeit, a császárnéhoz sietett és kifogástalan udvariassággal segédkezett a császárné felöl-tőjét levetni, kalap skanulyát le-dogadni, a császárnét kocsira segíteni, sőt ő felsége is a császárné kocsijára ül, ha főszer-műtás mestere idejekorán értésére nem adja, hogy ezt a kórán és török udvari szabályok szigoruan tiltják.

Bámulatos, hogy a Nagy ur — dacára három du-czet feleségének a mások felesége iránt is oly rendkívüli előszeretettel viseltetik, — mert ha ezt mi tesszük — — e g y n e j ü k e r e s z t y é n e k — az még csak transit, de a kinek annyi felesége van, miut a Szultán Ö felségének!? No ez már rejtelmü! . . .

A német császárt csak mosolygott — nem szólt semmit. — Az a hírlap tudósító egy török-kuvasz hátán zavartalanul írta távirati tudósításait a „T i m e s”-nek, én pedig a Herbert őrül kapott illatos regáliából tele tudóvel szivtam a füstöt és poetikus merengésbe mélyedtem a látottak felett.

Szállásunk a Yildiz palotában volt előkészítve. hóvá Muuir pasa kalauzolt el bennünket.

*Az elszámolás rendbe találtott; hason osszigg új utalványt Szerk.

A Times tudósítója mindjárt megérkezésük után úgy a hogy volt eszmásan, végig vágta magát a drága szőnyegekkel ékített szofán és egész estig aludt. Én a Turik szerkesztőségét kerestem fel, a hol fekete kávé mellett kedélyesen esibuzgattam a kollégákkal és Csacska, agával a főszerkesztővel bizalmas barátságot kötöttem. — Csacska barátom öszvéreket bérlet és ezeken jártuk be a török főváro- utcait. Gondosan megmutogattott minden mecesetet, — kolostort, — kaszárnyát.

Estére a Nagy ur asztalához voltunk hivatalosak piláfra. Épen török-bőjt lévén — csak piláfort szol-gáltak fel smirnai borral. A miut később megtudtam, ez a piláf sem egyéb, mint rizskasába aprított birka hus, de olyan ügyesen van készítve, hogy a birka hus izét nem lehet felismerni, — akár a kirántott béka, melyet a gazd-asszonynak akárhányszor sikerül kirántott csirke képében vendégeivel megétetni.

Vacsora után a Szultán Ö felsége szüz török do-hányból készült cigarettákkal kínált meg bennünket és mindnyájunkhoz volt egy pár nyújas szava. Tolem azt kezdte: „Íg g a z e h o g y a z e n y e d i t h e o l o g i á t K o l o z s v á r r a a k a r j á k v i u n n i ? ” mire én tisz-teletteljesen feleltem: „nem egészen bizonyo-san!” „akarni sokat lehet és ez a privi-légiuma meg van a Szásztriumvirátus-nak is, de az enyedi theológiát Kolozs-várra átplautálai — ez már ne bántsd virág!” — — —

A német császár ő felsége is egészen felmelegedett a jó török kávéról és kérdezte: „v a n - e s o k v a d - d i s z n ó a z o r b ó i e r d ő k b e n ? ” „V a n b i z o t t f e l s é g e l é g ! ” feleltem „sőt felséged is szerencsét próbálhatna, ha egy-két hajtasra a magyar Nimrodokat szerencsétlenné megjelenésével!” Sajnálattal fejezte ki, hogy uralkodói goudját nem enged-rik az ideu e nemes sportban résztvenni, de kilátásba helyezte, hogy majd tavasszal szerencsétlenni fog ben-nünket a galicizai havasokon tervezett m e d v e v a d á - s z a t o k o u , — mert a medve vadászatoknak ő is nagy barátja.

Osacska aga barátom szíves volt a fényes porta könyvtáraiba is elvezetni. örömmel ragadtam meg a ked-vező alkalmat, mert egy néhány korvinát felfedezhetni reméltem én is. Csafódom! A magyar tudományos aka-démia küldöttei megelőztek, felforgatták fenekestől az egész könyvtárt és minden korvinát magukkal vittek. Thaly bátyámnak még a pipa hamuját is ott találtam, melyet egy hatalmas kórán fedelön hátra hagyott.

Tegnap voltam több hírlap tudósító kollégámmal bnc-u tisztelgésen a Nagy urnál, mindnyájuknak a Med-zsidje-rend IV.-ik osztályu jelvényével tüntetett ki és szívünkre kötötte, hogy csak mentől kevesebbet írjunk törökországról, ne hogy az európai hatalmak kedvet kap-janak a szép Konstantinápoly elfoglalására. Ünneppélyesen megígértük. — Azért nem is kívántam kiterjeszkedni a padisah székhelyének tüzetesebb leírására és a német császárral folytatott politikai beszélgetésekre.

Még csak egy vágyam volt t. i. hogy a három szentélyébe bejuthassak — ez fájdalom nem sikerült. Csupán a német császárné volt olyan szerencsés, hogy zen ezerogy éjszakai tündér lakba bejuthasson. Még a kuc'slyukhoz sem engedtek a kappanhangu enuchok — és így kénytelenek voltunk megelégedni azzal, hogy a fel-ezőlgáló szerencsen rabszolga nők fekete bájaiban gyönyör-ködjünk. — Ezt a gyönyörűséget szívesen át engedjük az afrikai Rómeóknak — nem irigyeljük tőlük a szere-csen dánakat.

Ma délután indulunk külön vonaton Budapestre. Pakolom kell már nekem is, nehogy lemaradjak a vo-natról mert bármilyen elragadó szép is ez a fényes porta, még is csak sokkal szebb a mi egyszerű enyed portánk!

Isten velünk! a viszontlátásig! — — —

Kajabusz.

KÖZGAZDASÁG.

A bolti csávákról.

A nagy károk, melyet különösen a község meg a porüzög a gabonafélékben minden évben tesz, külön-féle ellenszerek feltalálására indította ugy a szaksudó-sokat mint egyes értelmes gazdákat. Ma már különféle módokon szokták a gazdák a gabonákat az üszög ellen óvni, mely módok közt a csávázás a legelterjedtebb Csávázni gedig szintén különféle módon szoktak. A leg-közönségesebb mód a vetőmaguak rézgaliczoldatban való áztatása (csávázása).

Mint hogy azonban a rézgalicz esára készítéséhez, vagyis a kellő arány eltalálásához nem mindenki ért, azért a dolgon könnyítendő, ugy a külföldön miut nálunk is kész csávázószereket találtak fel és hoztak forgalomba. Ezek az ugynevezett bolti csávák, melyek használati utasításokkal ellátott csomagban kerülnek a

forgalomba s oly népszerűk, hogy sokkal inkább használják őket, mint a tiszta rézgáliczot.

A nagy bizalom, melylyel a gazdaközönség a bolti csávákat vásárolta, arra indította a magyar-óvári gazdasági akadémiá vegykísérleti állomását, hogy a már több évvel ezelőtt megkezdett csávázási kísérleteinek sorozatába a bolti csávákat is felvegye.

Hazánkban háromféle bolti csávát árulnak, ezek a Dupai-, a Brandl- és a Schönbeck-féle csávák, az első osztrák, az utóbbi kettő magyar gyártmány.

Dupay és Brandl készítményüket csak mint csávázó szert bocsájítják áruba, Schönbeck ellenben készítményének trágyázó hatást is tulajdonít, mely a termést nemcsak az üszögtől menti meg, hanem a yörvények fejlődését siettetve, a termés nagyságát növeli is.

A főkérdés, mely a bolti csávák vizsgálásánál felmerült, természetesen a volt, hogy mennyire képesek a tetmést az üszögtől megóvni; de mielőtt az állomás e kérdés megoldásához fogott volna, szükségesnek találta megtudni, vajon mik tulajdonképen ezek a bolti csávák miféle anyagokból vannak összekeverve? E kérdésre nemcsak érdekességéül fogva óhajtott tájékozást nyerni, hanem azért is, hogy megtudhassa: vajjon azt az anyagot, melyet a bolti csávában gazdáink kapnak, nem fizetetik-e meg velök túlságosan az elárúsítók?

A kémiai vizsgálatok szerint a Dupay-féle csáva 50%-a vasgáliczból, 40%-a rézgáliczből áll, ezeken kívül van benne zinkoxydul és egyéb lényegtelen alkotórész. A Brandl-féle csáva összetétele is igen egyszerű: felében rézgáliczből, felében timsóból áll. A Schönbeck-féle csáva összetétele már nagyon bonyolódott, a vizsgálat következő anyagokat talált benne: rézoxidot, kénsavat, foszforsavat, vizet, kvassavat, calciumoxydot, kaliumoxydot, magnéziumoxydot, aluminiumoxydot, vasoxydot, natriumoxydot, szén-savat, salétromsavat, chlort és savban oldhatatlan homokot. E szerint a növényfiziológus a Schönbeck-féle csávában minden ily tápanyagot feltalál, mely a növények életére okvetlenül szükséges. Benne van a csávában a szén, a foszfor, a nitrogén, a kén, az oxigén, a kalium, calcium magnézium és a vas; benne van ezeken kívül a silicium és a chlór, tehát az a két elem is melyet a régi iskola szintén elkerülhetetlenül szükségesnek tartott a növények fejlődéséhez.

A vegykísérleti állomás feltűnőnek találta, hogy a rézgálicz valamennyi csávában mint főanyag szerepet a rézgálicz tudvalevőleg az az anyag, mely az üszögspórákat legbiztosabban megöli. Egyéb anyagok a bolti csávákban csak csekély mennyiségben fordulnak elő, úgy hogy azok hatásának szerepet tulajdonítani nem lehet. A főkérdés mellett az előbb elődottak alapján, az is vizsgálat tárgyává tetett: vajjon a bolti csávákban miféle hatásuk van a magvak csírásására? S mert a Schönbeck-féle csáva nem csak mint üszögellenes szer szerepel, hanem mint termést fokozó mag tágya is, az állomás az összehasonlító kísérleteknél erre az állításra is figyelemmel volt. Minthogy több helyen különösen Erdélyben, buza csávázása helyett annak tiszta vízben való mosása van alkalmazásban, sok helyen pedig a hosszabb ideig való pácolás helyett a vetőmagot egyszerűen be szokták mártani a rézgálicz-csávába, a kísérletek sorozatában ezen eljárások vizsgálata is fölvetett. Továbbá annak kimutatására hogy az 1/4%-os rézgálicz-oldatnál töményebb csáva hosszabb ideig — 14 óráig — való alkalmazása csak a vetőmagban tesz kárt, s ezzel esetleg a termést csökkenti, a nélkül, hogy az üszögtől jobban óvna, mint a kellő ideig alkalmazott gyengébb oldat: fölvetve az állomás kísérletei közé a a töményebb csávák használatát is.

A kísérletek csírátatási és termelési kísérletekből állottak; véghezvitelük módjának részletes, hosszas ismertetésébe nem bocsájtkozunk, hanem csak tanulságos eredményüket ismertetjük.

A botanikus kertben bevetett táblákon a növények fejlődése folyton figyelemmel kísértetett. Legelőbb a leg-sűrűbben kelt ki a csávázatlan és mosott buza, a többi valamivel hátrább maradt. November 2-án, tehát a vetésre három hét múlva, a buza állása még az egyes parcellákon nagyon különbözött egymástól. Szép sűrű s a legmagasabb volt a buza a két csávázatlan s a két mosott parcellán, szépen álltak a bolti szerekkel kezelt buzá s a felszázalékos rézgálicz-oldatban csávázott parcellák is. Csak az erősebb rézgálicz oldatokkal kezelt parcellákon volt nagyon észrevehető az elmaradottság, ezeken a vetés alacsonyabb és ritkább volt. De ezen idő után mind jobban elenyésztek a különbségek, a növények fejlődöttségében — magasságában — különbséget már nem lehetett észre venni, s csupán a vetés sűrűségében lehetett észlelni még a fentemlített különbségeket.

Jól áttelelt valamennyi parcella s tavasszal, a növényélet megindulása után, lassankint eltűnt minden megkülönböztető jel, s még oly szorgos szemlélettel sem lehetett volna meg mondani, vajjon a 20 parcella közül melyik áll jobban?

Az érés is egész egyenletesen állott be. Aratásnál a legnagyobb elővigyázat alkalmaztatott, mindegyik parcella termését külön kévébe kötötték s addig, míg valamely parcellát le nem arattak s termé-

sét kévébe nem kötötték, más parcellához nem nyultak. Az üszög meghatározására az egész termést szárlószálra nézték át úgy, hogy e munka teljes három hónapot vett igénybe.

A termésben porüszög is volt található, azért a porüszkös kalászokat külön számlálták össze, továbbá külön megszámlálták az üres kalászokat is — gyenge oldalhatásokat, melyek magot nem hoztak — nem tudva, vajjon ezek száma nincs e valami összefüggésben az alkalmazott csávák hatásával. A veretek által kivet kalászok az épekhez, érett magot hozókhoz soroltattak.

Ez összehámlálás eredményeként kiltűnt, hogy a csávázatlanul elvetett búzával szemben a bolti csávák használatának feltűnő hatása volt; de koránt sem olyan mint a minő a rézgálicz-oldat okszerű használatának.

Ama parcellák között, a melyekbe 14 óráig csávázott buza vetetett, 4 volt olyan, a melybe egyetlen egy üszkös kalász sem találtatott, míg a többi parcellá-lah mindenikében volt üszkös kalász.

A rézgálicz-oldatban hosszabb ideig áztatott búzá termése után az következett, a mely 3%-os rézgálicz-oldatba bemártott s ebben felkavart mag után termett. A bolti csávák nem hatottak úgy, mint a tiszta rézgálicz csávák, sőt a bolti csávák egyikénél a csupán tiszta vízben átmosott buza is jobb eredményt szolgáltatott.

A csírátatási kísérletek kimutatták, hogy az egyes csávázási módok szerint mekkora azon veszteség, melyet a vetőmag azáltal szenved, hogy a csáva a magvak egy részének csíraképességét előli.

A termés legnagyobb volt, akár súlyát, akár a kalászok számát vesszük tekintetbe, a csávázatlan parcellákon. E parcellák termése nem is tér el lényegesen egymástól, sem sulyban, sem a kalászok számában, mi abból magyarázható, hogy e parcellák a tábla közepére estek s így legkevésbé voltak hozzáférhetőek. A többi egyféle parcellák között csupán még az 1%-os rézgálicz-oldatban 14 óráig áztatott magvak parcellái nem adtak különböző nagyságu termést, a többi párhuzamos parcellák kisebb-nagyobb, de mindig számbaveendő eltéréseket mutatnak.

A termés átlagát tekintve a Brandl-féle szerrel kezelt vetőmag adott sulyra nézve legrosszabb termést, a miwpedig nem felel meg a csírátatási kísérletek eredményének. Különbö a termések sulya, eltekintve a csávázatlan parcelláktól, melyek legtöbbet hoztak, nem mutat valami nagy különbséget; 21 kilogrammtól 25 kilogrammig folytonos av átmenet s csak a csávázatlan parcellák termése képez ugrást, hol a termés 39 kilogrammra rugott fel.

Ha a termés sulyát nem, hanem csupán a termett kalászok számát vesszük tekintetbe, az eredmények nal gyobb összhangzásba állanak a csírátatási kísérletekkel. A csávázatlan s mosott búzával bevetett parcellák a leg több, a 2%-os rézgálicz-oldatban 14 óráig á csávázott magvak a legkevésbé kalászt adták s az első és az utolsó helyen említett parcellák terméseinek különbsége körülbelül 6000 kalászra rugott.

Habár a termelési kísérletekkel nem érték azt el, hogy a termésben képesek legyenek fokrol-fokra azt is kimutatni, hogy a különféle csávák mint befólasólják annak nagyságát, ha a csávázás által okozott magvesztés nem pótolatik; egy eredménye még is van a termés le mérésének és összehámlolásának, s ez az, hogy kézzel-foghatóvá teszi, miként az egyik bolti csáva forgalomba hozójának az az állítása, hogy csávája, mint mag trágya a termést fokozza, meg nem áll, mert a Schönbeck-féle csáva a termést nem fokozza,

(Vége következik.)

Gazdasági vegyesek.

* **Az idei lótakarmány** sok gondot fog a gazdáknak okozni mert a zab termés úgy minőség mint mennyiség tekintetében nem igen jól sikerült. A zabszemek hiányosan vannak kifejlődve, tehát kevés lisztet tartalmaz, a pelyvajuk azonban az aratás alatt uralkodott kedvezőtlen időjárás miatt gombákkal van tele, melyek különböző állati betegségek okozói. E betegségek nevezetesen tüdőbetegség, vértululás és kólika ellen már mott fő eleve kell a gazdáknak valamit tenni, hogy lovaik el ne pusztuljanak. Hogy a zabon levő gombákat ártalmatlanokká tegyük, áztassuk az abraknak való zabot az abrakolás előtt néhány óráig telített konyhasóoldatban, kavarjuk néhányszor fel, aztán öntsük rostára, hogy a piszok, inficiált víz lefolyjon róla. Az így kezelt zab kevésbé veszélyes s a lovak jó étvágygal eszik. Szokták az abraknak való zabot pörkölni is, de az áztatás cél-szerűbb.

* **A burgonya mint lótakarmány.** Az őszi gazdasági egyesületben S. százados elnök a zab magas és a burgonya alacsony árára való tekintetből arra figyelmeztette az egyleti tagokat, hogy lovaik néhány évvel ezelőtt igen jól átteleltette oly módon, hogy a zabadagokat 3 kilóra szállította le, s minden lónak naponként 18 kiló párolt burgonyát adott zabszalmával. Ugyanekkor több egyleti

tag is konstatalta, hogy lovaik szintén ily módon takarmányozata olyan télen, midőn a zab drága volt, s lovaik nemcsak jó husban maradtak, hanem egyes esetekben nehezebb és hosszabb ideig tartó téli munkát is végeztek, anélkül, hogy erejük fogyott volna. Magától értetik, jegyzék meg, hogy a tavaszi munka megkezdése előtt, ismét jobban kell a lovakat abrakolni. Egy esetben nyers burgonyát is adtak este a lovaknak, anélkül, hogy megártott volna nekik.

* **Préselt csillagfürt.** Már harmadik éve, írja dr. N. a L. Zrg-ban, hogy a fehér és sárga csillagfürtöt, mely már nem érhetett meg kellően, préseléssel konzerválom. A préselt csillagfürt teljesen elvesztette keserűségét, minek következtében a szarvasmarha mohó étvágygyal ette, de semmiféle káros hatás sem mutatkozott. Egy ökörnek szándékosan a rendszerül sokkal nagyobb adagokat adtak belőle, hogy a hatásról meggyőződhessenek de a nagy adagok sem ártottak neki. Igás ökörnek szecskával keverve adhatjuk a préselt csillagfürtöt. Préselés alkalmával a csillagfürt érettségét tekintetbe kell venni, s a szerint kell erősebben vagy gyengébben préselni, a miut fejlődöttebb vagy még nagyon éretlen.

* **Papirospatkók.** A papirost sokféle gazdasági célra használták már eddig is. A legújabb haladás e téren abból áll, hogy már patkókat is készítenek belőle. Bizonyos Goldberg találta fel Weissenseeben. A papirospatkóknak állítólag az az előnyük van, hogy ruganyossá, guknál fogva midőn a ló lép, épeu úgy tágu'nak, mint a patái a mi ha igaz, nagy előnyük a vaspatkók fölött. Az új patkóknak állítólag sem a víz nem árt, a használat által nem esiszólódnak ki, hanem érdesek maradnak, Szégezni e patkókat nem kell, mert úgy ragaszthatjuk oda a ló patájához.

Meteorologiai adatok, nov. 9-15. Nagyenyed.

Idő	Légnyo-más közepé m. m.	Hőmérsék C°			relatív ned. veség közepé %	Csapa-dék összege m m	Megjegyzés
		közepé	max. a	min. a			
9	59.3	7.3	10.3	5	88	*0.3	derült viháros
10	60.6	3.2	7	1.3	86	*1	" "
11	65.2	2.4	6.3	0.5	85	*0.6	borús csendes
12	71.5	1.6	4	0	72	—	" szeles
13	74.3	0.9	3	0.5	79	—	" csende
14	73.8	1.8	4	0.5	93	*n	" "
15	78.6	1.5	5	2	89	—	derős déli
Egész hétről	69	2.9	5.7	0.4	85	1.9	borús szeles
Előbbi hétközti különbség	+3.7	-5.1	-5.1	-4.7	-8	-7.2	szélesebb

A jövőben valószínű időjárás: még derült fagyos. Kézli dr. F. D.

Felelős szerkesztőség: DR MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Alsófehérmegye főispánjától. Pályázat.

Sz: 440/889. fősip. A kormányomra bizott Alsófehérvármegyében küszöbön álló általános tisztujtás alkalmából — az 1886 évi XXI-ik t. cz. 80 §-ában gyökerező jogaim alapján, az alábbi, kinevezésem által be-töltendő állomásokra ezennel pályázatot nyitok:

- 1., Központi főszámvevő, javadalma 1000 frt. fizetés és 150 frt. lakpénz.
- 2., Központi alszámvevő, javadalma 650 t rt. fizetés és 150 frt. lakpénz.
- 3., Vármegyei tisztii főorvos, javadalma 900 frt. fizetés és 200 frt. uti átalány.
- 4., Arvaszéki nyilvántartó (közgyám) javadalma 650 frt fizetés, 150 frt lakpénz.
- 5., Központi álatorvos, javadalma 450 frt. fizetés és 200 frt. utiátalány.
- 6., Közigazgatási gyakornok, a verespataki járásban javadalma 300 frt. fizetés és 60 frt. lakpénz.
- 7., Négy járási orvos, a marosújvári, a magyarigényi, a kisenyedi (székely koneza) és az alvinczi szolgabírói járásban javadalmok egyenkint 400 frt. fizetés, és 150 frt. utiátalány.

Pályázni ohajtozhat fölhimov, hogy az 1883 évi I. t. cz. határozmányai szerint fölszerelt és okmányolt folyamodványai ikat hozzám folyó év december hó 5-éig nyujtsák be, később érkező pályázatokat nem veszek tekintetbe.

Nagyenyed 1889. november hó 14-én. Br. Kemény Kálmán, főispán.

Szerke Nag A KIADO lap szel közlemé Kial Wokál Ján az előfize bérment Kéziratok

A mig ben foly a lag igen ke alatt a várme „Az utolsó kan, mig m ez még sem előtt hat év toja járta történt arra tisztviselők jék, s legfe kező cyklu lesz a mi contra, ann

Laput választás fe gorubbá té sitése mell lani, mert sorban ne ország oko tunket, a tekintve s kötelezettse emelése, a és nagyob vármegyei szervezet k

Mig a hozzáfogna szíven feka — mindaz hanem azo

Nagy ejlenség köz délelőti sze közetmenete mindent az hoesszu pite a kürtjelt n hogy a a viz melle örök kiáltá dendő oldat három órak ladjon, A száll a had folytatása elöörsköket alatt fog ka Meg lyesen elő völgyisikon egy nevet. lassu szöve a kiadott gyezte. I nok ur, a lovaglóbott több csoport mögöttünk törzshadi *A